

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของครูสังคัมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 10
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูสังคัมศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด และ เศรษฐกิจต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูสังคัมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10 ที่สุ่มโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นหลายขั้นตอน (Multi-Stage Stratified Random Sampling) รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 342 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของครูสังคัมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจคำตอบ (Check-list) เพื่อถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 6 ข้อ
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความต้องการพัฒนาตนเองของครูสังคัมศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ จำนวน 77 ข้อ ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป จำนวน 13 ข้อ และด้านบุคลิกภาพ จำนวน 23 ข้อ รวมทั้งสิ้น 113 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะความต้องการพัฒนาตนเองของครูสังคัมศึกษา เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปส่งและรับคืนด้วยตนเอง และใช้บริการทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามคืนที่เป็นฉบับสมบูรณ์ 342 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.71

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยจำนวนและค่าร้อยละ ในตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการพัฒนาตนเองของครูสังคมนตรี วิเคราะห์โดยหาค่ามัธยิมเลขคณิต (Arithmetic mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูสังคมนตรีที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส สถานภาพทางเศรษฐกิจต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis) ถ้าพบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's test) และ เปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูสังคมนตรีที่มีรายได้ต่างกันด้วยการทดสอบด้วยค่าที (t-test) ในตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองของครูสังคมนตรี สรุปในรูปแบบความเรียงตามลำดับความถี่

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูสังคมนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 10 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.3 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 93.3 มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.5 มีสถานภาพสมรสแล้วอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 74.9 มีเฉพาะรายได้ประจำคิดเป็นร้อยละ 79.8 และสถานภาพทางเศรษฐกิจของครูสังคมนตรีมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในระดับดีพอควร คิดเป็นร้อยละ 43.9

2. ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเอง ของครูสังคมนตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 10 ในด้านความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงานทั่วไปและด้านบุคลิกภาพ ปรากฏผลดังนี้

2.1 ครูสังคมนตรีต้องการพัฒนาตนเองมากด้านความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพในประเด็นการติดตามความเคลื่อนไหว เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาชีพครูสังคมนตรี การจัดการเรียนการสอนและการจัดการงานเกี่ยวกับนักเรียนทุกข้อ แต่ในประเด็นการติดตามความเคลื่อนไหว เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาชีพครูสังคมนตรีและการจัดการเรียนการสอนครูสังคมนตรีต้องการพัฒนาตนเองปานกลางในข้อต่อไปนี้เป็น การติดตามความรู้จากผลงานการวิจัย การเป็น

สมาชิกชมรมหรือสมาคมครูสังคมนักศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การเป็นสมาชิกชมรมหรือสมาคมทางวิชาการอื่น ๆ ทักษะการสอนด้วยกระบวนการสืบสอบและทักษะการสอนแบบบทเรียนโปรแกรม

2.2 ครูสังคมนักศึกษาต้องการพัฒนาตนเองมาก ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานทั่วไป ทั้งประเด็นงานธุรการโรงเรียนและงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทุกข้อ

2.3 ครูสังคมนักศึกษาต้องการพัฒนาตนเองมากในด้านบุคลิกภาพในประเด็นการเป็นผู้นำ การมีมนุษยสัมพันธ์ และการมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานทุกข้อ

3. เปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูสังคมนักศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 10 ที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส รายได้ และสภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ปรากฏผลดังนี้

3.1 ครูสังคมนักศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันคือครูสังคมนักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3.2 ครูสังคมนักศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันคือ ครูสังคมนักศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3.3 ครูสังคมนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรส เป็นโสด สมรสแล้วอยู่ด้วยกัน หม้าย และสมรสแล้วแยกกันอยู่ ต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกัน เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทีละคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' test) พบว่า ครูสังคมนักศึกษาที่มีสถานภาพเป็นโสด สมรสแล้วอยู่ด้วยกัน หม้าย และสมรสแล้วแยกกันอยู่ ต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3.4 ครูสังคมนักศึกษาที่มีรายได้แตกต่างกันคือ ครูสังคมนักศึกษาที่มีเฉพาะรายได้ประจำ

และครูสังคมนาสิกษาที่มีรายได้อื่น (เช่น รายได้อื่นหรือค่าสอนพิเศษ) มีความต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3.5 ครูสังคมนาสิกษาที่มี สภาพทางเศรษฐกิจแตกต่างกันคือ ครูสังคมนาสิกษาที่มีรายได้อื่นเพียงพอกับรายจ่าย สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในระดับดีพอควร ครูสังคมนาสิกษาที่มีรายได้อื่นเพียงพอกับรายจ่าย แต่ดำรงชีวิตอยู่ได้ในระดับไม่ดีเท่าที่ควร และครูสังคมนาสิกษาที่มีรายได้อื่นไม่เพียงพอกับรายจ่าย มีความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

4. สรุปผลข้อเสนอแนะความต้องการพัฒนาตนเองของครูสังคมนาสิกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 10 จากคำถามแบบปลายเปิด ปรากฏผลดังนี้

ความสามารถในด้านวิชาการและวิชาชีพ ครูสังคมนาสิกษาเสนอแนะว่า ให้มีการจัดสัมมนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูสังคมนาสิกษากับผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนสังคมนาสิกษา ให้มีการอบรมความรู้เพิ่มเติมเป็นระยะจากโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน เขตการศึกษา ในระหว่างปีภาคเรียน หรือภาคฤดูร้อน อย่างน้อยปีละครั้ง ให้มีศูนย์ข้อมูลทางวิชาการและวิชาชีพครูสังคมนาสิกษา หรือหน่วยงานประสานงานในการให้ข้อมูลทางสังคมนาสิกษาขึ้นในท้องถิ่นโดยเฉพาะ ให้มีการดูงานหรือทัศนศึกษา โรงเรียนและผลงานดีเด่นของครูสังคมนาสิกษา ให้มีการจัดตั้งชมรมหรือสมาคมครูสังคมนาสิกษาขึ้นในส่วนภูมิภาค จัดประกวดกิจกรรมหรือผลงานดีเด่นทางการเรียนการสอนของครูสังคมนาสิกษาให้มีผลงานทางวิชาการและงานวิจัยทางวิชาชีพครูสังคมนาสิกษาทั้งในและต่างประเทศที่ทันสมัย เผยแพร่ ให้โอกาสครู เข้าศึกษาต่อโดยปรับขึ้นเงินเดือนตามปกติ และให้มีการจัดส่งเอกสาร วารสารเกี่ยวกับวิชาชีพครูสังคมนาสิกษาให้แก่โรงเรียน

ความสามารถด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ครูสังคมนาสิกษาเสนอแนะให้โรงเรียนหรือหน่วยงานมีการอบรมเกี่ยวกับการบริหารบุคคลและอื่น ๆ แก่ครูบ่อย ๆ ให้เน้นนโยบายการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างจริงจังและต้องการวิธีการจัดทำเอกสาร วารสาร หรือคำราเพื่อเผยแพร่

ด้านบุคลิกภาพ ครูสังคมนาสิกษาเสนอแนะให้มีโครงการฟื้นฟูจิตใจข้าราชการด้านการปฏิบัติงานและจัดอบรมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของครูสังคมนาสิกษาจากสถาบันพัฒนาบุคลิกภาพ เช่น การเป็นผู้นำ หลักในการพูด

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง "การ เปรียบ เทียบความต้องการพัฒนาตนเองของ ครูสังคัมศึกษาที่มีภูมิหลังทางสังคัมและ เศรษฐกิจต่างกันในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 10" ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามลำดับดังนี้

1. ความต้องการพัฒนาตนเองของครูสังคัมศึกษาในด้านความสามารถทางวิชาการ และวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป และด้านบุคลิกภาพ

1.1 ครูสังคัมศึกษาต้องการพัฒนาตนเองมากในด้านความสามารถทางวิชาการ และวิชาชีพ ทั้งในประเด็นการติดตามความเคลื่อนไหว เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาชีพครูสังคัมศึกษา การจัดการเรียนการสอนและการจัดการงานเกี่ยวกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทัศน์ เหล่าทอง (2529: 59 - 62) ที่พบว่าครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา ต้องการพัฒนาวิชาชีพ และรับผิดชอบต่อวิชาชีพของตนอยู่ในระดับมาก เช่นกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤดี ภูมิภูถาวร (2527: 91 - 94) ที่ศึกษาพบว่าครู สังคัมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 4 ต้องการ เสริมสมรรถภาพทางการสอน มาก ที่เป็นเช่นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะตัวอย่างประชากรของการวิจัยนี้ส่วนใหญ่คือร้อยละ 93.3 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และร้อยละ 2.3 จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จึงเป็น ไปได้ที่ครูส่วนใหญ่ที่จบการศึกษาในสองระดับนี้ มีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการ และวิชาชีพ ประกอบกับในปัจจุบันความเจริญทางวิทยาการได้ขยายตัวอย่างกว้างขวางทั้งด้าน เทคนิคการสอน อุปกรณ์ เครื่องมือสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในระบบการศึกษาการบริหารงานหน้าที่ความรับผิดชอบของครูที่ต้องมากและซับซ้อนขึ้นตลอดจน การเปิดโอกาสให้ครูได้มีโอกาสแก่ครูในการแข่งขัน เลื่อนสู่ตำแหน่ง ในระดับที่สูงขึ้นได้ตามความสามารถของแต่ละบุคคลจึงทำให้ครูปรับตัวและพัฒนาตนเองให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงด้วยการ เข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้ตนเองมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานอย่างมี ประสิทธิภาพ ครูสังคัมศึกษาจึงแสดงออกว่าต้องการพัฒนาตนเองในด้านวิชาการและวิชาชีพมาก ซึ่งสอดคล้องกับอธยา หาญคำรงค์กุล ที่ได้ศึกษาพบว่า (2523: 88) ผู้ผลิต ผู้ใช้และศึกษานิเทศก์ เห็นด้วยมากว่า ครูสังคัมศึกษาควรมีสมรรถภาพทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดประเด็นการติดตามความเคลื่อนไหวและ เพิ่มพูนความรู้

ทางวิชาชีพครูสังคัมศึกษา ครูสังคัมศึกษาต้องการพัฒนาตนเองปานกลางในข้อการติดตามความรู้ จากผลงานการวิจัย การ เป็นสมาชิกชมรมหรือสมาคมทางวิชาการอื่น ๆ การ เป็นสมาชิกชมรม หรือสมาคมครูสังคัมศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาตินั้น ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็น เพราะครูสังคัมศึกษาได้ปฏิบัติอยู่แล้ว ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ทนงศรี อินทพัฒน์ (2526: 61) ที่พบว่า การเพิ่มพูนความรู้ในวิชาชีพของครูสังคัมศึกษา มาจากการอ่านตำรา เกี่ยวกับวิชาชีพครูสังคัมศึกษา ร้อยละ 94 และจากวารสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ถึงร้อยละ 92 ส่วน การที่ครูสังคัมศึกษาต้องการพัฒนาตนเองปานกลางประ เเค็นการจัดการเรียนการสอนข้อทักษะ การสอนแบบสืบสอบและทักษะการสอนแบบบทเรียนโปรแกรม ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเป็นเพราะครู สังคัมศึกษาส่วนใหญ่ยังชอบสอนด้วยวิธีการที่คนถนัดเช่น การบรรยาย ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และโอกาสที่จะนำเอาวิธีการสอนแบบอื่นไปใช้ ดังงานวิจัยของ วิชัย จันทรเทพา (2524: 133) ก็ได้พบว่าปัญหาการปฏิบัติงานด้านการจัดการ เรียนการสอนของครูสังคัมศึกษา ระดับ มัธยมศึกษา คือครูขาดความรู้และทักษะที่จะใช้เทคนิคการสอนแบบใหม่เช่นวิธีสอนแบบสืบสอบและ บทเรียนแบบโปรแกรม ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาพร เขาวรัตน์ (2530: 102) ที่พบว่า ครูสังคัมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ต้องการนวัตกรรมจัดการ เรียนการสอนเกี่ยวกับการสอนด้วยวิธีการสืบสอบและบทเรียนโปรแกรมปานกลางและ วุฒิ จุลพรหม (2520: 63) ก็ได้วิจัยพบว่าปัญหาสมรรถภาพครูโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียง เหนือ ด้านวิธีสอนคือ ครูส่วนใหญ่จะใช้วิธีสอนแบบบรรยายกันมาก แบบอื่น ๆ ยังใช้น้อย แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาตนเองด้านการพัฒนาการสอนของครูสังคัมศึกษาในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ยังไม่เปลี่ยนแปลงเห็นได้ชัด แต่ก็มีแง่คิดที่อาจเป็นไปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจะมีความเข้าใจใน เรื่องทักษะการสอนด้วยกระบวนการสืบสอบ (Inquiry Process) คลาดเคลื่อน และบางคน อาจไม่เคยทดลองสอนด้วยวิธีการสอนนี้มาก่อน จึงไม่เห็นคุณค่าของวิธีสอนแบบนี้

1.2 ครูสังคัมศึกษาต้องการพัฒนาตนเองมากด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ทั้งใน ประเด็นงานธุรการในโรงเรียนและงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทุกข้อ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะในหลักสูตรการผลิตครูนั้น มักจะมุ่งผลิตครูให้มีสมรรถภาพในทาง เนื้อหาด้านวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนกว่าการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แม้กระทั่ง ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ก็มุ่งที่การฝึกการเรียนการสอนเป็นหลัก ทำให้ครูขาดความรู้และ ทักษะในงานอื่น ๆ เช่นงานธุรการโรงเรียน และงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ครูมักจะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานด้านอื่นด้วย ดังจะเห็นได้จากการวิจัยของ สุภรณ์ จงสืบพันธ์ (2522: 124) ที่พบว่าปัญหาที่หมวดคสังคัมศึกษาพบมากที่สุดคือการที่ครูในหมวดต้องไปปฏิบัติงานอื่น

โดยเฉพาะงานธุรการในโรงเรียนและจากการวิจัยของ สุภาพร สุวี (2529: 103) ที่พบว่าสมรรถภาพของครูด้านงานธุรการโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะครูสังคัมศึกษาเป็นครูที่ปฏิบัติงานสายการสอน ส่วนใหญ่จะปฏิบัติงานธุรการโรงเรียนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การทำทะเบียนนักเรียน สมุครายงาน สมุคประจำชั้น งานทะเบียนและงานทะเบียนอื่น ๆ จึงเป็นไปได้ที่ทำให้ครูสังคัมศึกษาให้ความสนใจที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในงานธุรการโรงเรียนด้านอื่น ๆ เช่น งานสารบรรณ งานการบริหารบุคคล งานการเงินและพัสดุ ตลอดจนงานสารสนเทศในโรงเรียน เป็นต้น ส่วนงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ครูสังคัมศึกษาส่วนใหญ่ได้มีความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนที่มีต่อชุมชนเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากการศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพครูสังคัมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของ ทนงศรี อินทพัฒน์ (2525: 144) ที่พบว่าครูสังคัมศึกษาเห็นด้วยมากกว่าจะต้องเข้าไปมีบทบาทและมีส่วนในการรับผิดชอบสังคม ชุมชนที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ โดยการเป็นที่ปรึกษาของชุมชน ถ่ายทอดวัฒนธรรมของชาติให้แก่เด็กนักเรียนและบุคคลในสังคม เข้าร่วมกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่นอย่างเต็มที่ มีความสามารถในการวิเคราะห์สภาพของสังคมและท้องถิ่น ตลอดจนเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้แก่สังคมและชุมชนที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ด้วย

1.3 ครูสังคัมศึกษาต้องการพัฒนาตนเองมากในด้านบุคลิกภาพทั้งประเด็นการเป็นผู้นำ การมีมนุษยสัมพันธ์และการมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะครูสังคัมศึกษาได้มีความตระหนักเป็นอย่างดีถึงการเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี ทั้งในเรื่องของการเป็นผู้นำ การมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและการมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานว่าสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะครูสังคัมศึกษานั้นเป็นผู้บทบาทสำคัญในการที่จะปลูกฝัง เสริมสร้าง อุปนิสัย ค่านิยมต่าง ๆ และการประพฤติปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียนและสังคมได้ ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดิ ภูมิภูถาวร (2526: 87 - 88) ที่พบว่าครูสังคัมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 4 ต้องการเสริมสมรรถภาพด้านอื่น ๆ ได้แก่บุคลิกภาพและการมีมนุษยสัมพันธ์มาก และงานวิจัยของ เชวง ชื่นประโคน (2528: 90) ที่พบว่าองค์ประกอบสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดคือบุคลิกภาพของครูและพบว่าบุคลิกภาพที่สำคัญมากได้แก่ การมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู การมีความรับผิดชอบ ชื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ที่มีความสนทนมนเป็นกันเอง ไม่วางตัววางอำนาจตลอดจนมีสุขภาพจิตที่ดีสามารถในการเป็นผู้นำให้กับผู้อื่นได้

2. การเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองของครูสังคัมศึกษาที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส รายได้และ สภาพทาง เศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ครูสังคัมศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันคือครูสังคัมศึกษาที่มีระดับ การศึกษาดำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ต้องการพัฒนาตนเองไม่ แตกต่างกันในระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งก็ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคล ภูพวก (2529: 85 - 85) ที่พบว่าครูสังคัมศึกษาใน โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นขนาดเล็ก เขตการศึกษา 10 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ต้องการรับ การนิเทศการสอนไม่แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญ 0.05 และกรัณย์ เฮงพานิช (2528: 107) ก็ได้วิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันคือต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีพฤติกรรมด้านวิชาการ เทคนิคการสอน คุณธรรม บุคลิกภาพ การมีมนุษยสัมพันธ์และคุณลักษณะ เฉพาะในการสอนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเป็นเพราะหลักสูตรการผลิตครู ทั้งในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่างก็มีมาตรฐานในการผลิตครูให้มีความรู้ความสามารถที่ สอดคล้องกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพปัจจุบัน มีความเจริญทางด้านวิชาการและเทคโนโลยี เป็นอันมากที่ทำให้ครูมีโอกาสในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เป็นไปอย่างกว้างขวางขึ้น ทั้งจาก แหล่งวิทยากร สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น สื่อสารมวลชนหลายประเภทที่สะดวกและรวดเร็ว โอกาสของการได้รับการฝึกฝนอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้จากหน่วยงาน โรงเรียน เขตการศึกษา และ องค์กรอื่นโดยเท่าเทียมกัน ปัจจัยเหล่านี้จะเป็นตัว เสริมแรงและกระตุ้นให้ครูเกิดการแข่งขันและ พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ผู้วิจัยเห็นว่า ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นอาจทำให้ครูสังคัมศึกษาที่มีระดับ การศึกษาแตกต่างกัน แสดงออกถึงความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูสังคัมศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันคือ ครูสังคัมศึกษาที่มี ประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี ต้องการพัฒนาตนเอง ไม่แตกต่างกันในระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ภรณ์ มโนรัตน์ (2521: 60) ที่พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาที่มี ประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันมีทักษะการสอน การปฏิบัติตนและคุณลักษณะพิเศษไม่แตกต่างกัน และการวิจัยของ กรัณย์ เฮงพานิช (2529: 109) ที่พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี 5-10 ปี 11-15 ปี และกลุ่ม 15 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านวิชาการ คุณธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะเฉพาะในการสอน และการมีมนุษยสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกันในระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเป็นเพราะครูสังคัมศึกษาที่เป็นตัวอย่างประชากรของงานวิจัยนี้

ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี เป็นร้อยละ 93.3 จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 4.4 และสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 2.3 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.5 และร้อยละ 28.7 มีประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 5-10 ปี นับว่าเป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานมาก น่าจะเป็นครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีจิตสำนึกต่อหน้าที่ความรับผิดชอบในงานที่ปฏิบัติอันเป็นวิชาชีพของตน โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานมาก จะมีความพยายามเพิ่มพูนความรู้ สะสมประสบการณ์ ความสามารถ ความชำนาญของการปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่สูงขึ้น ส่วนครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า ยังมีความตื่นตัว กระตือรือร้นที่จะศึกษา เรียนรู้ งานในด้านต่าง ๆ เพื่อแสวงหาแนวทางที่จะปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและความก้าวหน้าในทางวิชาชีพให้แก่ตนเองต่อไป จึงทำให้ครูสังคมนักศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน แสดงออกถึงความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูสังคมนักศึกษาที่มีสถานภาพโสด สมรสแล้วอยู่ด้วยกัน หม้าย และสมรสแล้วแยกกันอยู่ ต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางค่าสถิติ แต่เมื่อทำการทดสอบระหว่างกลุ่มทีละคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe' test) พบว่า ครูสังคมนักศึกษาที่มีสถานภาพโสด สมรสแล้วอยู่ด้วยกัน หม้าย และสมรสแล้วแยกกันอยู่ ต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งขัดแย้งกับการวิจัยของ สุภาพร สุทธิ (2529: 96) ที่ได้ศึกษาพบว่าครูที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน แสดงออกว่าตนเองมีสถานภาพในด้านงานสอน งานแนะแนว และงานด้านกิจกรรมนักเรียนแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 และงานวิจัยของ สุรพล อรุณรัตน์ (2530: 198) ที่ได้ศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติของครูทุกสังกัดในจังหวัดอุทัยธานีที่มีต่อวิชาชีพ พบว่าครูที่มีสถานภาพเป็นโสด สมรสและอยู่ด้วยกัน หม้าย สมรสแล้วแยกกันอยู่ มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูแตกต่างกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างประชากรครูสังคมนักศึกษาทั้ง 4 กลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบในงานวิจัยนี้ มีสัดส่วนที่ต่างกันมาก กล่าวคือ ครูสังคมนักศึกษาที่มีสถานภาพโสดจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 19.9 ของทั้งหมด ครูสังคมนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกัน มีจำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 74.9 ของทั้งหมด ครูสังคมนักศึกษาที่มีสถานภาพเป็นหม้าย มีจำนวนเพียง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ของทั้งหมด และครูสังคมนักศึกษาที่มีสถานภาพสมรสแล้วแยกกันอยู่ มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ซึ่งสัดส่วนที่ต่างกันดังกล่าว เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันระหว่างคู่ทีละกลุ่ม ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) โดยเฉลี่ยไม่เพียงพอที่จะอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรได้ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ไม่มีความแตกต่างกันมาก เมื่อทำการทดสอบด้วยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe' test) จึงทำให้ครูที่มีสถานภาพโสด สมรสแล้ว

อยู่ด้วยกัน ท้าย และสมรสแล้วแยกกันอยู่ ต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05

2.4 ครูสังคัมศึกษาที่มีรายได้แตกต่างกันคือครูสังคัมศึกษาที่มีเฉพาะรายได้ประจำ และครูที่มีรายได้ประจำรวมกันกับรายได้อื่น เช่น รายได้รองหรือค่าสอนพิเศษ ต้องการพัฒนาตนเองแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารี สวรรค์วานิช (2522: 127) ที่ได้ศึกษาพบว่าครูที่มีระดับรายได้มากกว่าจะมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานสูงกว่าครูที่มีรายได้น้อย และการวิจัยของ สุภาพร สุทธิ (2529: 98) ที่ศึกษาพบว่าครูที่มีรายได้สูงกว่ากับครูที่มีอัตรารายได้ต่ำกว่า ระบุว่าตนเองมีสมรรถภาพการปฏิบัติงานและคุณลักษณะต่าง ๆ แตกต่างกัน และพบว่าครูที่มีรายได้สูงกว่ามีสมรรถภาพสูงกว่า ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะครูที่มีรายได้สูงกว่า ถือว่าเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจดี ทำให้มีขวัญและกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน การที่ครูมีรายได้มากช่วยให้ครูมีสภาพความเป็นอยู่สะดวกสบาย ไม่เกิดความวิตกกังวลในการปฏิบัติงานที่มาจากปัจจัยและปัญหาทางเศรษฐกิจและจากการพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ของกลุ่มครูสังคัมศึกษาที่มีเฉพาะรายได้ประจำ มีค่าเท่ากับ 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 ส่วนกลุ่มครูสังคัมศึกษาที่มีรายได้ประจำรวมกับรายได้อื่น เช่น รายได้รองหรือค่าสอนพิเศษมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 เมื่อพิจารณาจากค่ามัชฌิมเลขคณิตของทั้งสองกลุ่มพบว่า ครูสังคัมศึกษาที่มีรายได้ประจำรวมกับรายได้อื่น แสดงออกถึงความต้องการพัฒนาตนเองที่มากกว่า จึงแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ครูสังคัมศึกษาที่มีรายได้ต่างกันต้องการพัฒนาตนเองที่แตกต่างกัน

2.5 ครูสังคัมศึกษาที่มีสภาพทางเศรษฐกิจแตกต่างกันคือ กลุ่มครูสังคัมศึกษาที่มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย สามารถดำรงชีวิตอยู่ในระดับดีพอควรกับกลุ่มครูที่มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย แต่ดำรงชีวิตอยู่ได้ในระดับไม่ดีเท่าที่ควร และกลุ่มครูที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเรื่องที่น่าสังเกตมาก โดยภูมิหลังของผู้ที่เป็นครู สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2526: 41) ได้วิจัยพบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้ที่จะมาเป็นครู โดยมากมาจากครอบครัวระดับกลางหรือระดับต่ำ เหตุที่เลือกเรียนครูเพราะเห็นว่างานดี ผู้วิจัยเห็นว่า โดยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบวิชาชีพครูโดยทั่วไปไม่แตกต่างกันมากนัก และจากงานวิจัยนี้พบว่า ครูสังคัมศึกษาที่มีสภาพทางเศรษฐกิจ โดยมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย สามารถดำรงชีวิตอยู่ในระดับดีพอควร คิดเป็นร้อยละ 43.6 กลุ่มที่มีสภาพทางเศรษฐกิจ โดยมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย

สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในระดับไม่ต่ำเท่าที่ควร คิดเป็นร้อยละ 38.9 และกลุ่มที่มีรายได้ไม่เพียงพอ กับรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 17.5 อันเป็นการประ มินจากความรูสึกของตัวครูเอง ซึ่งเป็นความ พึงพอใจของแต่ละบุคคลที่คิดว่าตนเองยอมรับและรู้จักตนเอง ในการดำรงชีวิตตามสภาพทาง เศรษฐกิจ ด้วยความเป็นจริงมากน้อยแค่ไหน ซึ่งครูบางคนที่มีรายได้น้อยและมีรายได้ประจำจากเงิน เดือนเพียง อย่างเดียว แต่ก็สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตาม อุดมภาพ ซึ่งผิดกับครูที่มีรายได้ระดับหนึ่ง แต่ดำรงชีวิตสูงขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง จึงเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีสภาพทาง เศรษฐกิจที่ไม่ดี แต่การแสดง ออกเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ซึ่ง เป็นการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ผู้วิจัยเห็นว่าความรู้สึกที่เกิดจากการ ประเมินตนและความรู้สึกที่มีต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นส่วนที่แยกจากกัน ดังนั้นการที่ครูสังคัมศึกษา ทั้ง 3 กลุ่มแสดงออกถึงความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรัณย์ เสงพานิช (2528: 95) ที่พบว่า การแสดงออกถึงพฤติกรรมการสอนของครูด้านวิชาการ เทคนิคการสอน คุณธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะ เฉพาะในการสอน และการมีมนุษยสัมพันธ์ของกลุ่มครู ที่มีสภาพทาง เศรษฐกิจดี ก่อนข้างดี ก่อนข้างไม่ดี และไม่ดี ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติงานในการพัฒนาครูด้วยการจัด กิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครู
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนและส่งเสริม ตลอดจนจัดงบประมาณและความสะดวก เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาตนเองของครูในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การจัดประชุมอบรม การ สัมมนา การนิเทศภายใน การศึกษาดูงาน ฯลฯ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับเขตการศึกษา

1. เขตการศึกษาควรเป็นผู้นำในด้านชี้แนะ กระตุ้นให้ครูตื่นตัวในการพัฒนาตนเองอยู่ ตลอดเวลา โดยเป็นศูนย์กลางในการประสานงานให้ครูรวมตัวกันจัดตั้ง เป็นชมรมหรือสมาคม ตลอดจน เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ในความเคลื่อนไหวในวิชาชีพของครู สังคัมศึกษา
2. เขตการศึกษาควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาทางวิชาการของครูสังคัมศึกษาระหว่าง กลุ่มโรงเรียนหรือระดับ เขตการศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง โดยจัดอย่างสม่ำเสมอ
3. เขตการศึกษาควรจัดกิจกรรมการเสริมแรงและจัดบำรุงขวัญให้แก่ครู เช่นการ คัดเลือกครู ผลงานและโรงเรียนที่มีความดีเด่น เกี่ยวกับการ เรียนการสอนสังคัมศึกษา

ข้อ เสนอแนะสำหรับครูสังคัมศึกษา

1. ครูสังคัมศึกษาควรมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาด้านวิชาการและวิชาชีพของตน เช่นการ เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง การเขียนผลงานทาง วิชาการและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เพื่อจัดการ เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
2. ครูสังคัมศึกษาควร เข้าไปมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนศึกษาและดูงานในระดับ โรงเรียน กลุ่มโรงเรียนหรือระดับ เขตการศึกษา
3. ครูสังคัมศึกษาควรทดลองใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ตลอดจนการใช้นวัตกรรมทาง การศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการ เรียนการสอนของตนและส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของนักเรียน

ข้อ เสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยถึงความต้องการพัฒนาตนเองของครูสังคัมศึกษา ในเขตการศึกษาอื่น และครูสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย
2. ควรมีการวิจัยเพื่อ เปรียบเทียบภูมิหลังของครูสังคัมศึกษา โดยคำนึงถึงองค์ประกอบ ด้านอื่น ๆ เช่น ความเชื่อ ค่านิยม การอบรมเลี้ยงดู ความคาดหวังเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคัม ของวิชาชีพครู
3. ควรมีการวิจัย เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาตนเองของครูที่มีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย